

Warszawa, dnia 11 sierpnia 2015 r.

Poz. 1133

**OBWIESZCZENIE
MINISTRA OBRONY NARODOWEJ**

z dnia 15 lipca 2015 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej w sprawie sposobu używania znaków Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej

1. Na podstawie art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 197, poz. 1172 i Nr 232, poz. 1378 oraz z 2015 r. poz. 1045) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 4 maja 2009 r. w sprawie sposobu używania znaków Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2013 r. poz. 875), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych rozporządzeniem Ministra Obrony Narodowej z dnia 31 grudnia 2013 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie sposobu używania znaków Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2014 r. poz. 71).

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia tekst jednolity rozporządzenia nie obejmuje § 2 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 31 grudnia 2013 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie sposobu używania znaków Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2014 r. poz. 71), który stanowi:

„§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.”.

Minister Obrony Narodowej: *T. Siemoniak*

Załącznik do obwieszczenia Ministra Obrony Narodowej
z dnia 15 lipca 2015 r. (poz. 1133)

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA OBRONY NARODOWEJ

z dnia 4 maja 2009 r.

w sprawie sposobu używania znaków Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 3 ustawy z dnia 19 lutego 1993 r. o znakach Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 34, poz. 154, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Orły wojskowe

§ 1. Znaków orłów wojskowych używa się:

- 1) na wojskowych nakryciach głowy;
- 2) na proporcach, odznakach, oznakach, godłach i innych znakach używanych wyłącznie w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) na płomieniach do sygnałówek oraz fartuchach do werbli, tarabanów i kotłów marszowych;
- 4) na guzikach mundurów wyjściowych i galowych żołnierzy Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (z wyjątkiem Marynarki Wojennej);
- 5)²⁾ jako materiał graficzny;
- 6) na drukach i wydawnictwach wojskowych;
- 7) w winietach wydawnictw i w publikacjach naukowych;
- 8) w innych przypadkach w jednostkach wojskowych – za zgodą Ministra Obrony Narodowej.

§ 2. Sposób noszenia orłów wojskowych określają przepisy rozporządzeń Ministra Obrony Narodowej:

- 1) z dnia 2 grudnia 2004 r. w sprawie wzorów oraz noszenia umundurowania i oznak wojskowych przez żołnierzy zawodowych i kandydatów na żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 2005 r. Nr 7, poz. 53, z późn. zm.³⁾⁴⁾;
- 2) z dnia 14 grudnia 2004 r. w sprawie wzorów, noszenia umundurowania, odznak i oznak wojskowych oraz uzbrojenia przez żołnierzy (Dz. U. z 2005 r. Nr 7, poz. 54, z późn. zm.⁵⁾).

§ 3. Wizerunek orła Ministerstwa Obrony Narodowej może być używany przez jednostki organizacyjne podległe Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowane i komórki organizacyjne Ministerstwa Obrony Narodowej.

§ 4. 1. Wizerunek orła Marszałka Polski może być używany na drukach oraz na fladze, proporcu i innych znakach Marszałka Polski.

2. Wzór haftu orła Marszałka Polski i sposób jego umieszczania na mundurze określają przepisy rozporządzenia, o którym mowa w § 2.

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1995 r. Nr 150, poz. 731, z 2003 r. Nr 210, poz. 2036, z 2006 r. Nr 220, poz. 1600 oraz z 2009 r. Nr 69, poz. 588.

²⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 31 grudnia 2013 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie sposobu używania znaków Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2014 r. poz. 71), które weszło w życie z dniem 30 stycznia 2014 r.

³⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 161, poz. 1137, z 2007 r. Nr 113, poz. 776, z 2008 r. Nr 4, poz. 27 i Nr 138, poz. 867, z 2009 r. Nr 9, poz. 47, z 2010 r. Nr 31, poz. 162 oraz z 2013 r. poz. 466 i 1333.

⁴⁾ Rozporządzenie utraciło moc na podstawie art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 11 października 2013 r. o zmianie ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1355), która weszła w życie z dniem 5 grudnia 2013 r.

⁵⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 140, poz. 996, z 2007 r. Nr 71, poz. 477 oraz z 2008 r. Nr 29, poz. 168 i Nr 229, poz. 1529.

§ 5. 1. Wizerunek orła generałów (admirałów) może być używany na ich drukach, proporcach i innych znakach.

2. Wzór haftu orła generałów (admirałów) i sposób jego umieszczania na mundurze określają przepisy rozporządzenia, o którym mowa w § 2.

Rozdział 2

Sztandary jednostek wojskowych

§ 6. 1. Sztandary jednostek wojskowych są używane podczas:

- 1) uroczystych obchodów świąt narodowych, państwowych i wojskowych;
- 2) wręczania jednostce wojskowej odznak orderów i odznaczeń;
- 3) przyjmowania przez jednostkę wojskową wyróżniającej nazwy lub imienia patrona;
- 4) składania przez żołnierzy przysięgi wojskowej;
- 5) pożegnania żołnierzy zwalnianych z czynnej służby wojskowej;
- 6) promowania absolwentów szkół wojskowych;
- 7) przekazywania stanowiska służbowego dowódcy jednostki wojskowej;
- 8) uroczystości o charakterze patriotycznym i religijnym (apeli lub zbiórek żołnierzy, parad wojskowych, capstrzyków, apeli poległych, apeli pamięci, odpraw wart, pogrzebów z wojskową asystą honorową);
- 9) pożegnania i powitania żołnierzy wyjeżdżających i powracających z misji poza granicami państwa;
- 10) przekazywania sztandaru do Muzeum Wojska Polskiego;
- 11) wykonywania szczególnych zadań służbowych przez jednostkę wojskową, ćwiczeń wojskowych oraz w innych szczególnych okolicznościach.

2. Sztandaru używa się na rozkaz dowódcy jednostki wojskowej lub jego przełożonych.

3. Ze sztandarem może występować jednostka wojskowa, jej kompania honorowa albo wystawiona przez tę jednostkę wojskowa asysta honorowa.

4. Rozwinięty sztandar nosi poczet sztandarowy w składzie: dowódca pocztu sztandarowego – oficer młodszy, sztandarowy – podoficer oraz asystujący – podoficer.

5. Sztandarowy nosi bandolier (pas) wykonany ze skóry i pokryty suknem czerwonym z galonem srebrnym. Bandolier jednostki wojskowej odznaczonej Orderem Wojennym *Virtuti Militari* pokrywa się suknem niebieskim z pasami czarnymi i galonem srebrnym. Bandolier jednostki wojskowej odznaczonej Orderem Krzyża Wojskowego pokrywa się suknem karmazynowym z pasami granatowymi i galonem srebrnym.

6.⁶⁾ Na czas ceremonii pogrzebowych (żałobnych) z udziałem wojskowej asysty honorowej na sztandarze umieszcza się szarfę z kiru, związaną w kokardę, mocowaną na drzewcu poniżej szarfy o barwach Rzeczypospolitej Polskiej.

7.⁶⁾ Zasady używania sztandaru jednostki wojskowej podczas przedsięwzięć wymienionych w ust. 1 określa ceremoniał wojskowy Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 7. 1. Wręczania sztandaru nadanego jednostce wojskowej dokonuje się podczas uroczystego apelu (zbiórki) żołnierzy tej jednostki.

2. Przed wręczeniem sztandaru kapelan wojskowy dokonuje jego poświęcenia.

3. Na uroczystość wręczenia sztandaru zaprasza się jego fundatorów, a także przedstawicieli władz państwowych i samorządu terytorialnego oraz stowarzyszeń kombatanckich i innych organizacji pozarządowych.

4. Podczas uroczystości wręczenia sztandaru wbija się czternaście gwoździ honorowych, które wbijają:

- 1) Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) Minister Obrony Narodowej;
- 3) Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego;

---

⁶⁾ Dodany przez § 1 pkt 2 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

- 4)⁷⁾ Dowódca Generalny Rodzajów Sił Zbrojnych, Dowódca Operacyjny Rodzajów Sił Zbrojnych, Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej lub Dowódca Garnizonu Warszawa;
- 5) wojewoda;
- 6) fundator sztandaru;
- 7) rodzice chrzestni sztandaru;
- 8)⁸⁾ właściwy inspektor podległy Dowódcy Generalnemu Rodzajów Sił Zbrojnych lub Szef Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych;
- 9)⁸⁾ dowódca związku organizacyjnego;
- 10) dowódca jednostki wojskowej;
- 11) przedstawiciel oficerów;
- 12) przedstawiciel podoficerów;
- 13) przedstawiciel szeregowych;
- 14) przedstawiciel pracowników wojska.

5. W przypadku nieobecności osób, o których mowa w ust. 4 pkt 1–6 i 8–10, gwoździe honorowe wbijają przedstawiciele tych osób.

6.⁹⁾ W uzasadnionych przypadkach – za zgodą Ministra Obrony Narodowej – dopuszcza się zmianę wykazu osób wymienionych w ust. 4.

§ 8. Ponadto podczas uroczystości wręczania sztandaru lub w przypadkach określonych w § 6 mogą być wbijane w jego drzewce gwoździe pamiątkowe, zawierające nazwy pól bitewnych, na których walczyła jednostka wojskowa, i daty tych bitew, imiona i nazwiska oraz stopnie wojskowe jej zasłużonych dowódców i żołnierzy, a także daty i zdarzenia ważne w dziejach jednostki.

§ 9. 1. Umieszczenie na sztandarze odznak orderów i odznaczeń nadanych jednostce wojskowej dokonuje się podczas uroczystego apelu (zbiórki) żołnierzy tej jednostki.

2. Umieszczenie na sztandarze odznaki orderu lub odznaczenia nadanego jednostce wojskowej następuje w sposób określony w § 31 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 10 listopada 1992 r. w sprawie opisu, materiału, wymiarów, wzorów rysunkowych oraz sposobu i okoliczności noszenia odznak orderów i odznaczeń (Dz. U. Nr 90, poz. 452, z późn. zm.¹⁰⁾).

3. Szarfa ze wstęgi Orderu Wojennego Virtuti Militari lub Orderu Krzyża Wojskowego pozostaje umieszczona na drzewcu sztandaru.

4.¹¹⁾ Koniec szarfy ze wstęgi Orderu Wojennego Virtuti Militari umocowanej na drzewcu sztandaru obszywa się frędzlą srebrną. Jeżeli jednostce wojskowej nadano dwukrotnie Order Wojenny Virtuti Militari, koniec szarfy ze wstęgi tego Orderu obszywa się frędzlą złotą.

5.¹¹⁾ Odznaki orderów wojennych innych państw, nadanych jednostce wojskowej, umieszcza się – za zgodą Ministra Obrony Narodowej – na sztandarze, poniżej szarfy o barwach Rzeczypospolitej Polskiej oraz szarfy ze wstęgi Orderu Wojennego Virtuti Militari i Orderu Krzyża Wojskowego.

6.¹¹⁾ Odznak innych orderów i odznaczeń nie eksponuje się na stałe na sztandarze, przechowuje się je w sali tradycji tej jednostki wojskowej.

§ 10. 1. Sztandar powinien być przechowywany w miejscu zapewniającym jego ochronę przed utratą i zniszczeniem oraz jego należyte honorowanie:

- 1) w miejscu stałej dyslokacji jednostki wojskowej – w sali tradycji, gabinecie dowódcy lub w kancelarii, rozwinięty w gablocie;

⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 3 lit. a tiret pierwsze rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

⁸⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 3 lit. a tiret drugie rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

⁹⁾ Dodany przez § 1 pkt 3 lit. b rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

¹⁰⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 196, poz. 1445, z 2007 r. Nr 53, poz. 353 i Nr 151, poz. 1075, z 2010 r. Nr 221, poz. 1448 oraz z 2012 r. poz. 590.

¹¹⁾ Dodany przez § 1 pkt 4 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

2) w miejscu tymczasowej dyslokacji jednostki wojskowej i podczas marszu (przejazdu) – w miejscu wskazanym przez dowódcę jednostki wojskowej, zwinięty w pokrowcu i pod ochroną wartownika; na rozkaz dowódcy jednostki wojskowej sztandar może być rozwinięty.

2. Przechowywanie i ochronę sztandaru organizuje szef sztabu jednostki wojskowej.

§ 11. 1. Dowódca jednostki wojskowej ulegającej rozformowaniu przekazuje sztandar jednostki wojskowej do Muzeum Wojska Polskiego wraz z aktami nadania i ufundowania sztandaru, z zastrzeżeniem ust. 2.

2.¹²⁾ W przypadku rozformowania jednostki wojskowej i sformowania w miejscu jej stacjonowania innej jednostki, która przejmuje dziedzictwo tradycji rozformowanej jednostki, sztandar jednostki rozformowanej może być przejęty przez jednostkę nowo sformowaną. Decyzję w tej sprawie podejmuje Minister Obrony Narodowej na wniosek dowódcy nowo sformowanej jednostki wojskowej, przy uwzględnieniu opinii kolejnych jego przełożonych oraz stanowiska dyrektora komórki organizacyjnej Ministerstwa Obrony Narodowej właściwej do spraw symboliki wojskowej i tradycji orężnych.

3.¹²⁾ Przy zdawaniu sztandaru jednostki wojskowej do Muzeum Wojska Polskiego sporządza się protokół zdawczo-odbiorczy, którego jeden egzemplarz pozostaje w tej jednostce, drugi zaś w Muzeum Wojska Polskiego, a trzeci przesyła się do komórki organizacyjnej Ministerstwa Obrony Narodowej właściwej do spraw symboliki wojskowej i tradycji orężnych. Protokół zdawczo-odbiorczy powinien zawierać opis stanu sztandaru, wzmiankę o przekazaniu aktów nadania i ufundowania sztandaru oraz podpisy osoby przekazującej i przyjmującej.

4. Wraz z protokołem powinien być przekazany zarys dziejów sztandaru.

§ 12. 1.¹³⁾ W uzasadnionych przypadkach sztandary przekazywane do Muzeum Wojska Polskiego mogą być – za zgodą dyrektora komórki organizacyjnej Ministerstwa Obrony Narodowej właściwej do spraw symboliki wojskowej i tradycji orężnych – wypożyczane jednostkom wojskowym w celu umieszczenia ich w salach tradycji oraz eksponowania podczas obchodów świąt narodowych, państwowych i wojskowych oraz rocznic historycznych wydarzeń na terenie jednostki wojskowej.

2.¹³⁾ W wyjątkowych przypadkach sztandary wypożyczone z Muzeum Wojska Polskiego mogą być – za zgodą dyrektora komórki organizacyjnej Ministerstwa Obrony Narodowej właściwej do spraw symboliki wojskowej i tradycji orężnych – eksponowane podczas uroczystych obchodów świąt narodowych, państwowych i wojskowych oraz rocznic historycznych wydarzeń.

3. Jednostki wojskowe, które wypożyczyły sztandary z Muzeum Wojska Polskiego, nie mogą ich używać do innych celów niż określone w ust. 1 i 2.

Rozdział 3

Znaki Marynarki Wojennej

§ 13. 1. Banderę wojenną podnoszą okręty Marynarki Wojennej.

2.¹⁴⁾ Listę okrętów Marynarki Wojennej uprawnionych do podnoszenia bandery wojennej oraz daty pierwszego podniesienia i ostatniego opuszczenia bandery ustala Dowódca Generalny Rodzajów Sił Zbrojnych.

§ 14. Jednostki pływające, nieuprawnione do używania bandery wojennej, podnoszą w jej miejsce banderę jednostek pomocniczych Marynarki Wojennej.

§ 15.¹⁵⁾ 1. Bandera podnoszona po raz pierwszy na okręcie bądź innej jednostce pływającej może być ufundowana za zgodą Dowódcy Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych.

2. Bandery, o której mowa w ust. 1, używa się do ostatniego podniesienia bandery. Po ostatnim jej opuszczeniu na obszyciu liku przydrzewcowego umieszcza się datę ostatniego opuszczenia i przekazuje się do Muzeum Marynarki Wojennej. Tryb przekazywania bander do Muzeum Marynarki Wojennej ustala Dowódca Generalny Rodzajów Sił Zbrojnych.

§ 16. Proporzec Marynarki Wojennej podnosi się na okrętach wojennych.

§ 17. Znak dowódcy okrętu podnosi się na okręcie lub jednostce pomocniczej Marynarki Wojennej będących w kampanii i dowodzonych przez oficera Marynarki Wojennej.

¹²⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 5 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

¹³⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 6 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

¹⁴⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 7 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

¹⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 8 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

§ 18. 1. Flagę lotnisk (lądowisk) Marynarki Wojennej podnosi się przy stanowisku dowodzenia na lotniskach (lądowiskach) Marynarki Wojennej – stałych i polowych.

2. Flagę lotnisk (lądowisk) Marynarki Wojennej podnosi się i opuszcza na rozkaz dowódcy lub kierownika lotów.

3. W przypadku obecności na lotnisku (lądowisku) Marynarki Wojennej zorganizowanych jednostek bądź sił i środków lotnictwa wojskowego państw obcych flaga lotnisk (lądowisk) Marynarki Wojennej powinna być podniesiona przez cały czas ich obecności.

4. Szczegółowe zasady podnoszenia i opuszczania flagi lotnisk (lądowisk) Marynarki Wojennej określa Ceremoniał Wojskowy.

§ 19.¹⁶⁾ Flagi admirała, admirała floty, wiceadmirała, kontradmirała, generałów oraz poręczyki dowódcy flotylli, dowódcy dywizjonu, dowódcy grupy podnosi się na okręcie wojennym lub innej jednostce pływającej Marynarki Wojennej, na których osoby honorowane tymi znakami przebywają oficjalnie.

Rozdział 4

Znaki lotnictwa wojskowego

§ 20. 1. Na wojskowych statkach powietrznych szachownica lotnicza umieszczana jest na płatowcu:

- 1) samolotu – po obu stronach statecznika pionowego (w przypadku podwójnego usterzenia pionowego tylko na zewnętrznych powierzchniach stateczników pionowych) oraz na dolnych i górnych powierzchniach lewego i prawego płata skrzydła (w przypadku dwupłata – na dolnych powierzchniach lewego i prawego dolnego płata skrzydła oraz na górnych powierzchniach lewego i prawego górnego płata skrzydła);
- 2) śmigłowca – po obu stronach tylnej części kadłuba oraz na jego dolnej powierzchni.

2. Szachownicę lotniczą umieszcza się tak, aby jej krawędzie były równoległe do osi symetrii podłużnej i krawędzi natarcia lub spływu skrzydła.

3. Szachownica lotnicza nie może swym obrysem wchodzić na części ruchome statku powietrznego (lotki, drzwi, wrota ładunkowe itp.), natomiast może być umieszczona w całości na ruchomej części samolotu (ruchoma część skrzydła, ster kierunku).

§ 21. 1. Szachownica lotnicza umieszczona na białych bądź czerwonych płaszczyznach wojskowych statków powietrznych powinna mieć obwiedzione szarą kreską obrzeża skrajów:

- 1) białych – w przypadku umieszczenia na płaszczyznach o barwie białej;
- 2) czerwonych – w przypadku umieszczenia na płaszczyznach o barwie czerwonej.

Szerokość szarej kreski obrzeża wynosi 1/6 szerokości skrajów szachownicy lotniczej.

2.¹⁷⁾ Szczegółowe wymiary szachownicy lotniczej dla poszczególnych typów wojskowych statków powietrznych oraz sposób jej umieszczenia ustala Dowódca Generalny Rodzajów Sił Zbrojnych.

§ 22. 1. Flagę lotnisk (lądowisk) wojskowych podnosi się przy stanowisku dowodzenia na lotniskach (lądowiskach) wojskowych – stałych i polowych.

2. Flagę lotnisk (lądowisk) wojskowych podnosi się i opuszcza na rozkaz dowódcy lub kierownika lotów.

3. W przypadku obecności na lotnisku (lądowisku) wojskowym zorganizowanych jednostek bądź sił i środków lotnictwa wojskowego państw obcych flaga lotnisk (lądowisk) wojskowych powinna być podniesiona przez cały czas ich obecności.

Rozdział 5

Flagi rodzajów Sił Zbrojnych

§ 23. 1. Flagę właściwą dla rodzaju Sił Zbrojnych podnosi się w rejonie stacjonowania (bazowania) jednostki wojskowej w następujących okolicznościach:

- 1) w dniach świąt wojskowych;

¹⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 9 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

¹⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 10 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

- 2) podczas pobytu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Prezesa Rady Ministrów, Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałka Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Ministra Obrony Narodowej i wiceministrów Obrony Narodowej, Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego i jego zastępców oraz dowódców rodzajów Sił Zbrojnych;
- 3) w czasie uroczystego przyjmowania przedstawicieli państw obcych;
- 4) w czasie innych uroczystości organizowanych w jednostce wojskowej.

2.¹⁸⁾ Flagi rodzajów Sił Zbrojnych można:

- 1) podnosić na masztach w miejscu urzędowania Dowódcy Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych i Dowódcy Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych;
- 2) eksponować w gabinecie Dowódcy Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych i Dowódcy Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych oraz w innych pomieszczeniach służbowych w miejscu ich urzędowania;
- 3) eksponować w gabinecie właściwego inspektora rodzajów Sił Zbrojnych oraz w innych pomieszczeniach służbowych w miejscu jego urzędowania;
- 4) eksponować w salach tradycji jednostek wojskowych.

3. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, gdy są reprezentowane wszystkie rodzaje Sił Zbrojnych, podnosi się flagi wszystkich rodzajów Sił Zbrojnych.

4. Flagi wszystkich rodzajów Sił Zbrojnych podnosi się w czasie uroczystych odpraw wart przy Grobie Nieznanego Żołnierza w Warszawie podczas centralnych uroczystości Święta Wojska Polskiego oraz innych uroczystości z udziałem przedstawicieli najwyższych władz państwowych.

Rozdział 6

Proporzec Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

§ 24. Proporzec Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej używa się w czasie uroczystości świąt narodowych, państwowych i wojskowych, z jego udziałem.

§ 25. Proporzec Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej podnosi się na okręcie wojennym lub innej jednostce pływającej Marynarki Wojennej, na którym przebywa Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 25a. Proporzec Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej można używać na pojeździe służbowym w czasie oficjalnych przejazdów w formie proporczyka, umieszczonego na antence po prawej stronie przedniej części pojazdu, przy czym długość płata proporczyka wynosi 28 cm, a szerokość mierzona przy liku przydrzewcowym – 23 cm, wysokość antenki nie powinna przekraczać 45 cm.

Rozdział 7

Flagi Ministra Obrony Narodowej, Marszałka Polski i Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego

§ 26. Flagi Ministra Obrony Narodowej, Marszałka Polski i Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego można:

- 1) podnosić na maszt w miejscu urzędowania odpowiednio Ministra Obrony Narodowej, Marszałka Polski, Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego;
- 2) eksponować w gabinecie oraz w innych pomieszczeniach służbowych w miejscu urzędowania odpowiednio Ministra Obrony Narodowej, Marszałka Polski, Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego.

§ 27. Flagi Ministra Obrony Narodowej, Marszałka Polski i Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego podnosi się na okręcie wojennym lub innej jednostce pływającej Marynarki Wojennej, na których przebywają te osoby.

¹⁸⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 11 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

Rozdział 8

Flagi dowódców (komendantów, szefów) jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej oraz inspektorów rodzajów Sił Zbrojnych¹⁹⁾

§ 28.²⁰⁾ Flagi dowódców (komendantów, szefów) jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej oraz inspektorów rodzajów Sił Zbrojnych można:

- 1) podnosić na maszt w miejscu urzędowania dowódców (komendantów, szefów) jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej oraz inspektorów rodzajów Sił Zbrojnych;
- 2) używać w gabinecie oraz w innych pomieszczeniach służbowych w miejscu urzędowania dowódców (komendantów, szefów) jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej oraz inspektorów rodzajów Sił Zbrojnych oraz podczas pobytu tych osób poza miejscem urzędowania na stanowiskach dowódczych lub w rejonach zakwaterowania;
- 3) podnosić na okręcie wojennym lub innej jednostce pływającej Marynarki Wojennej, na którym przebywają te osoby.

Rozdział 9

Proporce rozpoznawcze dowódców związków operacyjnych, taktycznych, oddziałów i pododdziałów

§ 29. 1. Proporce rozpoznawcze dowódców związków operacyjnych, taktycznych i pułków (równorzędnych) umieszcza się na drzewcach długości 290 cm zakończonych grotem.

2. Proporce rozpoznawcze dowódców batalionów (równorzędnych) i kompanii (równorzędnych) umieszcza się na drzewcach długości 250 cm zakończonych grotem.

3. Proporce rozpoznawcze związków taktycznych, oddziałów i pododdziałów dziedziczących tradycje związków taktycznych, oddziałów i pododdziałów kawalerii umieszcza się na lancach kawaleryjskich długości 287 cm.

4. Proporzec rozpoznawczy dowódcy nosi żołnierz nazywany znaczkowym, który w szyku rozwiniętym zajmuje miejsce na lewo od dowódcy, a w kolumnie marszowej – za dowódcą.

5. Proporzec rozpoznawczy dowódcy na drzewcu (lancy) przechowuje się w pomieszczeniu służbowym (kancelarii, gabinecie) dowódcy.

6. Proporzec rozpoznawczy dowódcy na drzewcu (lancy) w warunkach polowych może być zatknięty w ziemi.

7. Proporcem rozpoznawczym dowódców nie oddaje się honorów.

§ 30. 1. Proporców rozpoznawczych dowódców związków operacyjnych, taktycznych, oddziałów i pododdziałów można używać w następujących okolicznościach:

- 1) podczas zbiórek jednostki wojskowej i pododdziałów;
- 2) podczas pobytu dowódców poza miejscem stałej dyslokacji na stanowiskach dowódczych, w rejonach zakwaterowania.

2. Proporce rozpoznawcze dowódców związków operacyjnych, taktycznych, oddziałów i pododdziałów mogą być umieszczane na antenach wozów bojowych (pojazdów) w formie zmniejszonej do oryginału w stosunku 1:3.

3. Proporce rozpoznawcze dowódców związków operacyjnych i taktycznych mogą być umieszczane na samochodach służbowych w formie zmniejszonej do oryginału w stosunku 1:4.

§ 30a.²¹⁾ 1. Proporca Szwadronu Kawalerii Wojska Polskiego używa się na drzewcu o długości 250 cm.

2. Rozwinięty proporzec Szwadronu Kawalerii Wojska Polskiego nosi poczet złożony z trzech żołnierzy.

3. Poczet z proporcem Szwadronu Kawalerii Wojska Polskiego może występować w szyku pieszym lub konnym.

4. W szyku rozwiniętym poczet z proporcem Szwadronu Kawalerii Wojska Polskiego zajmuje miejsce na lewo od dowódcy, a w kolumnie marszowej – za dowódcą.

¹⁹⁾ Tytuł rozdziału w brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 12 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

²⁰⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 13 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

²¹⁾ Dodany przez § 1 pkt 14 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

Rozdział 10

Odnaki pamiątkowe, okolicznościowe i jubileuszowe, odznaki absolwentów oraz oznaki dla celów rozpoznawczych²²⁾

§ 31. 1. Proporzycyki na berety jednostek wojskowych, w skali 10:1, można umieszczać na antenach pojazdów mechanicznych i sprzętu bojowego.

2. Żołnierze przeniesieni do innych jednostek wojskowych nie noszą poprzednich oznak rozpoznawczych i proporzycyków.

3.²³⁾ Godło jednostki lotniczej umieszcza się po lewej stronie przedniej części kadłuba samolotu, na śmigłowcach – po lewej stronie przedniej części kabiny. Wielkość godła jednostki lotniczej powinna być proporcjonalna do wielkości szachownicy lotniczej umieszczonej na kadłubie statku powietrznego i nie może przekraczać 2/3 wielkości szachownicy.

4. Godło okrętu umieszcza się na nadbudówce.

5.²⁴⁾ Oznakę rozpoznawczą, w skali nie większej niż 4:1, umieszcza się na pojazdach mechanicznych i sprzęcie wojskowym jednostki wojskowej.

§ 32.²⁵⁾ Wizerunki odznak pamiątkowych, okolicznościowych i jubileuszowych, odznak absolwentów, odznak rozpoznawczych, proporzycyków na berety oraz godeł jednostek lotniczych i godeł okrętów mogą być używane na drukach i wydawnictwach oraz materiałach graficznych przez jednostki wojskowe i związki organizacyjne oraz w innych przypadkach – za zgodą Ministra Obrony Narodowej.

§ 33. 1. Odnaki okolicznościowe, jubileuszowe oraz inne odznaki mogą być wprowadzane na zasadach i w trybie określonych dla odznak pamiątkowych.

2. Oznaki identyfikacyjne, oznaki specjalności oraz inne oznaki mogą być wprowadzane w trybie przewidzianym dla odznak rozpoznawczych.

§ 34. Szczegółowe zasady noszenia odznak pamiątkowych, odznak absolwentów, odznak dla celów rozpoznawczych, proporzycyków na beret, barw otoków określają przepisy rozporządzenia, o którym mowa w § 2.

§ 34a. Oznaki rozpoznawcze w wersji kamuflażu dostosowanej do danego rodzaju munduru wprowadza się w trybie przewidzianym dla odznak rozpoznawczych.

Rozdział 11

Oznaki przynależności państwowej żołnierzy Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej

§ 35. Sposób noszenia odznak przynależności państwowej określają przepisy rozporządzeń, o których mowa w § 2.

§ 36. (uchylony).

Rozdział 12

Znak promocyjny Wojska Polskiego

§ 37. 1. Znak promocyjny Wojska Polskiego może być używany w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w działalności promocyjnej.

2. Znak promocyjny Wojska Polskiego może być używany w innych przypadkach za zgodą Ministra Obrony Narodowej.

²²⁾ Tytuł rozdziału w brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 15 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

²³⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 16 lit. a rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

²⁴⁾ Dodany przez § 1 pkt 16 lit. b rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

²⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 17 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

Rozdział 13

Przepis końcowy

§ 38. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia²⁶⁾.

---

²⁶⁾ Rozporządzenie zostało ogłoszone w dniu 3 czerwca 2009 r.